

פרשת לך לך

והיה ברכה (יב א)

ברש"י: יכול יהיו חותמין בכולן, ת"ל: והיה ברכה - בך חותמין ולא בהם

מדוע, באמת, חותמים דוקא באברהם, מדוע לא מוסיפים גם את יצחק ואת יעקב?

באר ה"פנינים יקרים", שהנה בגמרא (ברכות מ ע"ב) איתא: "כל ברכה שאין בה מלכות - אינה ברכה".

אם אדם יברך "ברוך אתה ה' אלוקינו בורא פרי העץ", כלומר, הזכיר שם ולא הזכיר מלכות - זו איננה ברכה. כך אומרת הגמרא וכך נפסק להלכה.

והקשה שם תוספות, שהרי בתפילת שמונה עשרה הנוסח הוא ללא מלכות: "ברוך אתה ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב הקל הגדול הגיבור והנורא". לא אומרים "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, אלוקי אברהם אלוקי יצחק וכו'!" ו

באמת הרא"ש תרץ שכשאומרים "הקל הגדול" נכללת בזה מלכות, שכן "גדול" הכוונה מלך.

לפי זה, אומר החיד"א, מובנים דברי דוד המלך ע"ה בתהלים (פרק קמה): "תהילה לדוד ארוממך אלוקי המלך", כשאני רוצה לרומם אותך אני אומר "אלוקי המלך" - גם שם וגם מלכות, ואז זה נחשב ברכה - "ואברכה שמך לעולם ועד". שואל דוד המלך: הרי, "בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד" - בתפילת שמונה עשרה הנאמרת בכל יום הנני מברך ומהלל אותך למרות שיש שם רק את שמך, ואין שם מלכות. הכיצד? עונה דוד המלך: "גדול ה' ומהולל מאד" - המילה "גדול" היא במקום המילה "המלך".

עד כאן דברי החיד"א.

אבל התוספות שם תרץ תרוץ אחר, ש"אלקי אברהם היו כמו מלכות, דאברהם אבינו המליך את הקב"ה על כל העולם, שהודיע מלכותו".

עד אברהם אבינו, הקב"ה היה מלך על העליונים בלבד. עשרה דורות מנח עד אברהם אבינו כולם היו עובדי עבודה זרה. עד שבא אברהם אבינו, קפץ לכבשן האש, והודיע קבל עם ועדה שיש בורא לעולם והוא מוכן למסור נפשו עבורו.

ולא זו בלבד, אברהם אבינו הקים בית מלון, ארח אנשים בחנם, העקר שיברכו את בורא עולם. אברהם אבינו עשה את הקב"ה מלך בעולם. כשאומרים, אפוא, "אלוקי אברהם", זה במקום לומר "מלך".

לפי זה נבין: מי עשה את תפילת שמונה עשרה שתהיה ברכה? אברהם אבינו. וזהו- "והיה ברכה".

מקור: לאור הנר

פרשת לך לך